

Inleiding

Het oudste boek ter wereld

Het orakel (de) I Tjing stond drieduizend jaren geleden aan de wieg van de Chinese cultuur en het Chinese denken. Oorspronkelijk werd het alleen geraadpleegd door koningen, voor wie het geschreven was, later ook door andere leiders die een harmonische relatie met het volk nastreefden en daartoe de adviezen van het boek opvolgden. Vervolgens werd het omarmd door de intellectuele elite en ging het een grote rol spelen in het cultuurleven. De Chinese architectuur, Feng Shui, muziek, geneeskunst, vechttechnieken, meditatie, kookkunst zijn allen uit de I Tjing traditie voortgekomen.

Uiteindelijk werd het orakel, dat op elke vraag een passend antwoord geeft, ook door het volk bij waarzeggers geraadpleegd. In Azië en ook hier, wenden zich nog altijd tallozen tot de I Tjing bij het oplossen van problemen en maken van plannen.

Van dit oudste boek ter wereld, dat nog altijd te koop is, zijn er in de vorige eeuw in Europa en in de VS vele vertalingen en bewerkingen verschenen. De meest verbreide vertaling van de Duitse dominee Richard Wilhelm is jarenlang toonaangevend geweest.

In eerste instantie heb ik deze bewerking samengesteld voor eigen gebruik. Nadat ik de I Tjing vertaling van Richard Wilhelm ruim veertig jaren intensief had geraadpleegd, ging ik mij afvragen wat die oude karakters en woorden nog meer konden betekenen. De Chinese tekst, die vaak rijmt, is samengesteld uit allerlei taalelementen, zoals versjes, spreuken en gezegden, maar in de meeste vertalingen is dat nauwelijks of niet terug te vinden.

Vertalingen van sinologen, bv. Javery (Frankrijk), Kunst (VS), Schilling (Duitsland), lopen vaak merkwaardig uiteen. Sommige karakters, woorden en uitdrukkingen zijn omstreden en over de betekenis wordt al een paar duizend jaren gediscussieerd. Het gevolg is dat in veel vertalingen en bewerkingen de tekst nogal duister blijft. Wie de I Tjing wil consulteren is dan aangewezen op de commentaren van de vertaler of bewerker.

Ik pleit er daarom voor om bij het interpreteren van de antwoorden meerdere I Tjing versies te raadplegen. Elke auteur heeft bepaalde inzichten opgedaan waar wij iets aan kunnen hebben. Maar mijn persoonlijke ervaring is toch dat een antwoord mij het meest motiveert als het via de tekst van de I Tjing zelf bij mij is binnengekomen en niet via een commentaar.

De I Tjing van Nu

In de loop der jaren heb ik een viertalige bibliotheek van I Tjing vertalingen en bewerkingen opgebouwd. Ik ben toen in de boeken gedoken en citerend uit vele letterlijke vertalingen en betrouwbare bewerkingen in het Engels, Duits en Frans koos ik woord voor woord de versie uit die mij het meest aansprak, die ik dan in het Nederlands vertaalde. Aanvankelijk zonder bronvermelding omdat ik nog niet aan een publicatie dacht. (O.a. Wilhelm, Huang, Javary, Ni, Wu en vele anderen. Zie 'De Bronnen' aan het eind van het boek.

Ik zag al gauw dat de tekst die geleidelijk ontstond, sterk verschilde van de versies van Wilhelm en anderen, die natuurlijk ook onderling verschillen en ik begreep dat de uiteenlopende Westerse versies persoonlijke visies van de vertalers of bewerkers zijn. Daardoor kon ik er zelf ook vrijer mee omgaan.

Ik had daarbij een duidelijk doel: ik streefde naar een duidelijke orakeltekst die associatief en intuïtief begrepen kan worden. Aan de teksten van de I Tjing lijnen voegde ik de commentaren toe uit de Chinese Oudheid, die we ook aantreffen bij Wilhelm, Huang, Ritsema, Rutt en Wu. Zij verduidelijken de teksten enigszins en geven ze een extra accent mee. Ik voorzag deze van commentaren die ik extraheerde uit de werken van talrijke voortreffelijke I Tjing kenners en vervolgens met elkaar vervlocht en herschreef. Daarbij was voor mij weer de leidraad het zoeken naar duidelijkheid en toegankelijkheid. Maar het belang van mijn vrijmoedige bewerking, die toch diep verankerd is in de klassieke I Tjing, ligt voor mij vooral in de toegankelijke orakeltekst, waardoor de antwoorden vaak geen commentaar meer nodig hebben.

Geleidelijk kwam ik tot de conclusie dat het resultaat ook voor anderen van belang kan zijn. Ik noemde het 'De I Tjing van Nu'.

Jang en Jin

De oorsprong van de I Tjing is in nevelen gehuld. Het systeem is ook enig in zijn soort. In de kern is het een abstract, grafisch model van de kosmos uit de Bronstijd, dat wel een 'proto-logisch' systeem is genoemd. Vervolgens is dit onder woorden gebracht in een verzameling van teksten zoals rijmpjes, gezegdes en spreuken.

We kunnen hiermee de interactie bestuderen van de twee complementaire begrippen Jang en Jin, die samen de werkelijkheid symboliseren en niet zonder elkaar kunnen bestaan. Daarbij is Jang het creatieve, dynamische en Jin het receptieve, ontvangende principe.

Deze twee polen trekken elkaar aan en gaan weer uit elkaar volgens bepaalde wetmatigheden, bv. de zon en de Aarde, licht en donker, dag en nacht, hard en zacht, groot en klein, vol en leeg, gunstig en ongunstig, gezond en ziek, warm en koud, man en vrouw, koning en volk enz.

Dit wordt beeldend uitgedrukt in 'hele' en 'gebroken' lijnen. De hele lijn staat voor Jang, de gebroken lijn symboliseert Jin. De interactie van deze lijnen kan ons informatie geven over wat buiten onze ratio ligt, waarna wij het een plaats kunnen geven in onze eigen werkelijkheid. Als we dit op de juiste manier verwerken, zijn we in staat de zg. Weg van het Midden te gaan, waar de twee componenten met elkaar in evenwicht zijn, waardoor er een harmonische voortgang is. Vaak bereiken we dan wat wij wilden, of we accepteren dat het die keer niet mogelijk is.

Dat klinkt moeilijker dan het is, want om dit te bereiken hoeven we slechts de adviezen van de I Tjing op te volgen. Nu klinkt dat weer makkelijker dan het is, want het vraagt zowel om de moed om te handelen, als om de durf zich in te houden.

Iemand ging een buitenlandse reis maken en vroeg wat hem te wachten stond. Hij kreeg hex. 23, Desintegratie, ook wel Versplintering (W), heel ongunstig. De Tekst van het hexagram luidt: In Desintegratie is het niet oogstend om een duidelijk doel te hebben. Het was een duidelijke aanwijzing om niet op reis te gaan, maar hij had nu eenmaal geboekt en ging toch. Na een ongeluk werd hij teruggevoegen op een brancard.

Kennis van de I Tjing

Mensen die de I Tjing niet kennen, denken vaak dat je er veel van af moet weten om het orakel te kunnen raadplegen, maar dat is niet het geval. Zeker, er valt ontzettend veel over de I Tjing te weten. We kunnen deze wonderlijke kennis een leven lang blijven bestuderen en wie de I Tjing regelmatig raadpleegt, gaat zich er meestal ook in verdiepen. Sommige vertalingen en bewerkingen bevatten naast de teksten en commentaren ook waardevolle inzichten in de achterliggende structuren en symbolen.

In het Nederlands en in de moderne talen bestaan er diverse vertalingen en bewerkingen. Oudere boeken zijn vaak te vinden op het internet, in antiquariaten en op markten waar tweedehands boeken worden verkocht. Er zijn ook belangrijke boeken geschreven over de I Tjing, maar het verwerven van deze kennis is niet waar het in essentie om gaat. Het gaat om het *doen*, om het voltrekken van veran-

deringsprocessen door onszelf.

De I Tjing is een instrument voor zelfverwezenlijking waarmee wij onszelf en de wereld om ons heen kunnen transformeren en gestagneerde levensenergie weer kunnen laten stromen.

Het helpt ons afstand te doen van wat onverstandig of overbodig is en stimuleert ons om het juiste te doen en om, ongehinderd door het ego, tot stand te brengen wat wij wérkelijk willen.

Essentieel daarvoor is het uitvoeren van de adviezen en het gebruikmaken van de voorspellingen. Daar is geen studie voor nodig, maar op de eerste plaats de wil om iets in het bestaan te veranderen, of de behoefte om iets met zekerheid te weten. Iedereen kan de I Tjing om een inzicht vragen. We kunnen in enkele minuten leren hoe we met behulp van drie munten vragen kunnen stellen en hoe we de antwoorden moeten opzoeken. Vervolgens is de opgave om de voorgestelde strategie uit te voeren.

Als we ons met de I Tjing bezig gaan houden, komen we vanzelf steeds meer te weten over de gelijkwaardigheid van Jin en Jang en over de structuur en de aard van de hexagrammen. En als we de instructies in steeds uiteenlopende situaties herhalen, kunnen we bij onszelf observeren dat we en hoe we veranderen. Een individu is nl. niet statisch, maar een continuïteit die tot stand komt onder steeds wisselende uiterlijke en innerlijke omstandigheden. Met de I Tjing kunnen wij daar zelf invloed op uitoefenen.

Verandering

Het orakelsysteem heeft geen ideologische of religieuze lading en het past zich aan bij iedere situatie, elke tijd en elke cultuur. Het lijkt als het ware kameleontisch te zijn.

Het centrale concept is verandering. Niets in het bestaan is constant of blijvend, alles gaat op den duur over in iets anders. Jang wordt altijd weer Jin en Jin wordt altijd weer Jang.

De adviezen van de I Tjing zijn altijd gericht op het behoud van de harmonie, het evenwicht in een situatie, of het herstel daarvan als dit verloren dreigt te gaan. Als wij de adviezen in praktijk brengen, kunnen we daarmee zelf de loop van bepaalde veranderingsprocessen beïnvloeden en veranderen.

Het is niet mogelijk om er repressieve macht mee uit te oefenen, waar anderen onder lijden. De I Tjing zal ook niet iets voorstellen dat wij niet kunnen uitvoeren en is mild als we tekortschieten, al kunnen de waarheden waarmee we geconfronteerd

worden soms hard zijn.

Deze 'kosmische computer' neemt in zijn overwegingen, hoe wij op de beste manier harmonie tot stand kunnen brengen, alle aspecten van een probleem mee. Dus ook onze tekortkomingen.

Lang geleden, voor de komst van de mobiele telefoon en het internet, heb ik eens een I Tjing congres georganiseerd. Uit het hele land waren er meer dan vijftig mensen bij elkaar gekomen, die allen intensief met de ITjing bezig waren. Er waren o. a. onafhankelijk van elkaar twee hoge politieofficieren bij. Beiden gebruikten de ITjing bij problemen op hun werk. Er was ook een huisvrouw met een huis vol opgroeiende kinderen en een sceptische echtgenoot. Zij vertelde hoe ze haar huishouden organiseerde vanuit een klein kamertje waar zij de ITjing consulteerde.

Aarde, Mens, Hemel

Sommigen hebben er genoeg aan om de ITjing een keer per jaar te consulteren, bv. op hun verjaardag, of op nieuwjaarsdag. Anderen hebben het boek in huis, of consulteren een kenner als zij een advies nodig hebben bij een belangrijke beslissing, of bij een ernstig probleem. Weer anderen, nieuwsgierig geworden en gefascineerd door de enorme mogelijkheden die zij zien, gaan de ITjing vaker raadplegen en gebruiken om dingen tot stand te brengen.

De ITjing uit zich op de drie niveaus die tezamen het menselijk bestaan omvatten: Aarde, Mens en Hemel. Aarde staat voor alles wat materieel is. Het orakel kan bv. helpen bij het handeldrijven en geldverdiene. Er zijn beurshandelaren rijk geworden dankzij hun geslaagde voorspellingen. Maar je kunt er ook het weer mee voorspellen.

Op het Mens niveau kunnen we om adviezen en voorspellingen vragen voor alle soorten van problemen op ons werk, in relaties, bij de opvoeding, scholing, studie, liefde, reizen, conflicten, belangrijke beslissingen. Maar ook bij verloren voorwerpen.

Op het hoge niveau - Hemel, filosofie, wetenschap, religie, spiritualiteit, liefde, kunst enz. - laat de ITjing ons o. m. zien wat echt en wat onecht is.

Deze verheven kosmologie is volkomen praktisch. De ITjing kan ons helpen, ondersteunen, adviseren, stimuleren, afremmen, de waarheid zeggen enz. Als we op de verkeerde weg zijn in het bestaan zal het orakel ons waarschuwen en we merken gauw genoeg dat we zulke waarschuwingen niet moeten negeren. De antwoorden stellen ons in staat onze meningen en handelingen te corrigeren en onszelf en onze

dagelijkse werkelijkheid te veranderen.

Die veranderingen voeren wij zelf door en dat doen we alleen. Er komt niemand anders aan te pas. We kunnen ook toekomstige ontwikkelingen bestuderen en daarover voorspellingen doen. Hoe ver we daarin willen of durven gaan, bepalen wij ook zelf.

Vier begrippen.

Er zijn vier centrale begrippen of concepten die tezamen de positieve kant van het menselijk bestaan beschrijven. Zij komen zeven keer gezamenlijk voor en worden heel vaak afzonderlijk gebruikt. Zij vormen ook De Tekst van het eerste van de 64 hexagrammen, dat in De I Tjing van Nu Jang - Hemel genoemd wordt.

Deze formule luidt : *Yuan heng li zhen*.

Het probleem is dat men niet meer precies weet wat deze kernwoorden oorspronkelijk betekenden. Er zijn allerlei interpretaties en de vertalingen lopen soms ver uiteen. Enkele voorbeelden:

Wilhelm: Verheven welslagen, bevorderend door standvastigheid.

Wu: De Oorsprong, een Offer, Oordelend (door) Divinatie.

Ritsema: De Bron, Groei, Oogstend, het Oordeel.

Whincup: Sterke actie is bijzonder gezegend. Het is gunstig om te volharden.

Kerson Huang: Het Grote Offer, Gunstige Voorspelling.

Ni: Initiatief, Vooruitgang, Ondersteuning, Volharding.

Rutt: Hoogste Offer, Gunstige Voorspelling.

Javery: Fundamenteel Oogstend, Gunstige Volharding.

De I Tjing van Nu: de hoogste vorm (yuan), vervulling (heng), oogstend (li), het orakel raadplegen en volharden (zhen).

De edelman

Het hexagram Jang - Hemel heeft in de I Tjing van Nu als Tekst:

'In de hoogste vorm is er vervulling en kan hij oogsten door het orakel te raadplegen en te volharden.'

Deze 'hij' is een personage aan wie af en toe in de I Tjing wordt gerefereerd als de edelman.

Deze wil zonder compromissen het juiste doen en onderscheidt zich daarin van de 'doorsnee mens', die bereid is om te schipperen. We kunnen de

I Tjing van Nu zien als een instructieboek waarin beschreven wordt hoe de edelman de ontwikkelingen het beste kan aanpakken en veranderingen kan doorvoeren.

Deze 'edelman' zijn wij dan zelf op het moment dat we het orakel consulteren met het voornemen het advies uit te voeren. Hij personifieert onze behoefte tot verandering, die maakt dat wij bereid zijn om te handelen.

Leraar en leerling

In de tekst wordt de I Tjing voorgesteld als een leraar en verstreker van wijsheid en inzichten. In De Tekst van het vierde hexagram, Ontwikkelen (bij Wilhelm De Jonge Dwaas), lezen we:

(...)

Zelf ben ik niet op zoek naar een nieuwe leerling,
die moet mij zoeken.

Bij één orakel geef ik uitleg,
maar als hij twee of drie keer hetzelfde vraagt,
is dat lastigvallen

en als ik word lastiggevallen,
leg ik niet uit

hoe hij kan oogsten met de voorspellingen van het orakel.

Het stellen van vragen

De vragen stellen we altijd hardop, alsof ze gericht zijn tot een persoon. Je zult dus meestal alleen zijn als je de I Tjing consulteert. Het uitvoeren van de adviezen begint in je eigen hoofd. Niemand weet waar jij mee bezig bent. Overigens kunnen we ook samen met anderen vragen stellen en gezamenlijk de antwoorden analyseren en uitvoeren.

Om een antwoord goed te begrijpen, is de wijze waarop de vraag geformuleerd wordt, heel belangrijk. Vermijd vragen die alleen met ja of nee beantwoordt kunnen worden, daarmee beperk je de mogelijkheden van de I Tjing. Stel een open vraag. Dus niet: houdt zij/hij van mij? Maar: wat voelt zij/hij voor mij?

Enkele voorbeelden

Wat voor weer zal het zijn als we zondag gaan wandelen?

Hoe moet ik reageren op de ongewenste avances van mijn chef?

Hoe zal Y reageren als ik toenadering zoek?

In een conflict: Waar moet ik rekening mee houden? Of: Wat voor ontwikkeling kan ik verwachten?

Hoe bevorderlijk is het voor mij om deze tweedehands auto/dit huis/deze boot, etc. te kopen?

Wat zijn mijn kansen op de arbeidsmarkt in het komende halfjaar?

Hoe kan ik de ruzie met Z. het beste bijleggen?

Iemand die voor de rechter moet verschijnen: Hoe loopt het voor mij af?

Of: Waar moet ik op rekenen?

Hoe bevorderlijk zal deze school zijn voor mijn dochtertje?

Geen grenzen van ruimte en tijd

We kunnen de I Tjing over alles consulteren. Er zijn geen beperkingen, behalve als iets schadelijk is voor anderen. Dan zal de I Tjing ons corrigeren, of desnoods buiten sluiten.

Wie het orakel regelmatig raadpleegt, ontdekt al gauw dat achter het gewone, dagelijkse leven een andere werkelijkheid schuil gaat. Ons vaststaande wereldbeeld verandert, het onmogelijke wordt mogelijk en zelfs vanzelfsprekend. Dit staat haaks op onze rationele opvattingen over het leven, maar we kunnen het niet langer ontkennen.

Op den duur ga je op een andere manier naar de wereld en ook naar jezelf kijken. Je komt op een andere manier in het leven te staan. Dat betekent niet dat je een